

การบริหารสถานศึกษาเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา

ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 (COVID-19)

Scholl Administration for Quality Assurance under the COVID-19

ดิเรก แสสนธิ¹ สุวรรณ เดชน้อย² สนั่น ใจโชติ³ ดิเรก บุญคง⁴ สัมฤทธิ์ ทองทับ⁵

Direct season¹ Suwan Dechnio² Sanan Jaichot³ Adirek Boonkong⁴ Sumrit Thongthub⁵

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใต้สถานการณ์โควิด-19 (COVID-19) ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องวางแผนการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่สถานศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้แล้ว มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย มี 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน มี 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, การประกันคุณภาพการศึกษา, โควิด-19

Abstract

The purpose of this study was to presenting educational institutions management guidelines for quality assurance under the COVID-19. Educational institutions need to plan for teaching and learning at all levels by using appropriate

^{1, 2} อาจารย์ประจำ,ดร. วิทยาลัยนครราชสีมา

Lecturer ,Dr , Nakhon Ratchasima College

³ นักวิชาการ,ดร.

Scholar, Dr.

^{4, 5} ครู โรงเรียนเขมรราษฎร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

Teacher at Khemarat School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area District Office 2

technology to organize learning activities to improve the quality of education to be the quality that educational institutions have set up educational standards. There are 3 standards for early childhood education : Standard 1 Child Quality, Standard 2 Administration and Management Process and the third standard is child-centred experiences. There are 3 basic educational standards: Standard 1 Quality of Learners, Standard 2 Administration and Management Processes. and the third standards is teaching and learning process child-centred. By using the PDCA quality cycle to develop the educational quality assurance system of educational institutions to achieve the goals setting.

Keyword: School Administration, Quality Assurance, COVID-19

บทนำ

ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นการระบาดทั่วโลกโดยมีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดครั้งนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ การระบาดทั่วไปครั้งนี้ยังก่อให้เกิดอุปสรรค ประกอบด้วย ความไม่มั่นคงทางสังคม และเศรษฐกิจ รวมไปถึงการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สิ่งที่เรากำลังเผชิญกันอยู่ในทุกวันนี้เป็นสถานการณ์ที่เรียกว่าเข้าขั้นวิกฤต และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน สิ่งเหล่านี้เป็นสัญญาณที่ทำให้เราต้องตั้งรับ ปรับตัวหาวิธีที่จะรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้นที่ประสบปัญหาดังกล่าวดูเหมือนว่าทั่วโลกกำลังประสบปัญหาเดียวกันเพียงแต่อาจจะมากน้อยต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทและสนองความต้องการของนักเรียน การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ มีการวางแผนร่วมมือกันของครูและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สถานศึกษาจำเป็นต้องวางแผนแนวทางการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นและทุกประเภท โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อที่จะสื่อสารกับนักเรียน เปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นที่บ้าน เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงห้องเรียนจากสถานศึกษาไปเป็นบ้าน สิ่งที่สำคัญ

คือผู้ปกครองต้องช่วยนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความพร้อม ผู้ปกครองและครูเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Duangchurn, 2020)

แนวคิดการบริหารสถานศึกษา

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกัน (Barnard, 2005) โดยใช้ศาสตร์และศิลป์จูงใจผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมมือร่วมใจดำเนินกิจกรรม (Lunenberg, & Ornstein, 2011) เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) และประสิทธิผล (Effective) (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556) การบริหารสถานศึกษาคือการบริหารตามนโยบายเป้าหมายการจัดทำแผนกลยุทธ์ (Campbell, 2009) มีการจัดโครงสร้างองค์การการบริหารวิชาการการบริหารทั่วไปการบริหารงานบุคคลและการบริหารงบประมาณ (Kimbrough & Nunnery, 2008) การดำเนินการโดยใช้ศิลปะในการทำงาน (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555)

การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561)

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจ (Assure) ได้ว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและที่สังคมต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2550)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าด้วยความสำคัญในเรื่องการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ได้กำหนดสาระบัญญัติฉบับนี้ไว้หมวด ในหมวดที่ 6 มาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักและดำเนินการในเรื่องนี้ครบถ้วน ถูกต้อง ในมาตรา 47 ถึงมาตรา 51 แต่ละมาตราแสดงให้เห็นส่วนที่

เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของสถานศึกษาได้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547)

แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก หน้า 3 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2561 กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษา หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล โดยให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ และประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา พร้อมกับ

ประเด็นต่างๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผล และการติดตามตรวจสอบ ซึ่งรวบรวมได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาแห่งนั้นให้แก่ สมศ. เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. ดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินและการติดตามตรวจสอบดังกล่าว พร้อมข้อเสนอแนะให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้นๆ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป สมศ. อาจจัดให้บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานดำเนินการประเมินผล และติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้ เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

1. ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นกลไกในการควบคุม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคม ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. การจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

2.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องดำเนินการ และถือเป็นการรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ได้

2.2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยสะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจน ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.3 ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.4 ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยกำหนด ผู้รับผิดชอบในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา และกำหนดการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา อย่างน้อยภาคเรียน ละ 1 ครั้ง โดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

2.5 ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา และนำผลการติดตามไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา

2.6 จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำเสนอรายงานผลการประเมินตนเองต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบและจัดส่งรายงานดังกล่าวต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นประจำทุกปี

2.7 พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพโดยพิจารณาจากรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) และตามคำแนะนำของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหรือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. สถานศึกษาแต่ละแห่งให้ความร่วมมือกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และหน่วยงานต้นสังกัดหรือ หน่วยงานที่กำกับดูแลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ที่แม้แตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่นและของสถานศึกษา แต่มีจุดหมายร่วมคือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก” สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการเมือง ต่อไปได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โดยที่มีประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองที่กำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพคนไทยและการศึกษาไทยในอนาคต ประกอบกับมีนโยบายให้ปฏิรูประบบการประเมิน และการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกของทุกระดับก่อนจะมีการประเมินคุณภาพในรอบต่อไปจำเป็นต้องปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และ 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ 4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ 1) มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน 2) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา 3) ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย 4) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ 5) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และ 6)

จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 1) จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 2) ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 4) ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน 5) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

2. มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก 1) มีพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ 2) มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้ 3) มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และ 4) มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ 1) มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น 2) จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน 3) ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ 4) จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัย และเพียงพอ 5) ให้บริการสื่อ

เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์ และ 6) มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ 1) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ 2) สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข 3) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย และ 4) ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามวงจรคุณภาพ PDCA

วงจรคุณภาพ PDCA โดย W. Edwards Deming (1986) ได้เสนอแนวคิดบนพื้นฐานของการทำงานที่มีความคงเส้นคงวา (Stable) และสามารถทำนายได้ (Predictable) เพื่อให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้วงจร PDCA มีดังต่อไปนี้ คือ

การวางแผน (Plan P) ขั้นตอนการศึกษาปัญหา กำหนดเป้าหมาย การแก้ปัญหา และการวางแผนการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติตามแผน (Do-D) ขั้นตอนการดำเนินการแก้ปัญหาหรือการนำวิธีการแก้ปัญหาไปปฏิบัติซึ่งต้องออกแบบวิธีการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา

การตรวจสอบ (Check-C) การตรวจสอบประเมินว่าการดำเนินการบรรลุผลตามความต้องการหรือไม่ การตรวจสอบประเมินอย่างต่อเนื่องจะสร้างความมั่นใจว่าคุณภาพของผลผลิตจะอยู่ตลอดเวลา

การกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหา (Act - A) ขั้นตอนการนำวิธีการแก้ปัญหาที่ได้จากการตรวจสอบแล้วว่าได้ผลอย่างไรมากำหนดเป็นมาตรฐานการทำงานเพื่อยึดถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป หากพบว่าการเกิดข้อบกพร่องขึ้นใด ให้ปฏิบัติการแก้ไขตามลักษณะของปัญหาที่ค้นพบ

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง PDCA ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (P) การปฏิบัติตามแผน (D) การตรวจสอบประเมินผล (C) และการพัฒนาปรับปรุง (A) ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาระดับปฐมวัย

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพเด็ก

การวางแผน (P) มีการกำหนดค่าเป้าหมายพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้ พัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนงาน โครงการและกิจกรรม

การปฏิบัติตามแผน (D) มีการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการที่หลากหลายในเรื่องพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้

การตรวจสอบประเมินผล (C) มีผลพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ เป็นไปตามเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ทุกพัฒนาการ

การพัฒนาปรับปรุง (A) มีการนำผลการประเมินคุณภาพของเด็กไปพัฒนาเด็กโดยการนำผลจากการประเมินในปีที่ผ่านมา และผลจากการชี้แนะในการกำกับ ติดตามมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของเด็กมีการนำเสนอผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้หน่วยงานต้นสังกัด

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

การวางแผน (P) มีการวางแผนการดำเนินการในแต่ละปีการศึกษา โดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนงาน โครงการ และกิจกรรม มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การปฏิบัติตามแผน (D) มีการนำแผนการดำเนินการไปดำเนินการตามแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่วางไว้ โดยระบุวิธีการดำเนินงาน การประเมินผล และผลการดำเนินงาน และมีการรายงานผลตามแผนการดำเนินงาน

การตรวจสอบประเมินผล (C) มีการประเมินผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยระบุผลการดำเนินงานเป็นไปตามแผน หรือสูงกว่าแผน หรือต่ำกว่าแผน มีการระบุ

จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา รวมทั้งผลการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

การพัฒนาปรับปรุง (A) มีการนำผลประเมินการบริหารจัดการของสถานศึกษาเสนอ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และนำผลไปปรับปรุงแก้ไขในปีการศึกษาต่อไป และจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัด

มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

การวางแผน (P) ครูมีการวางแผนการจัดประสบการณ์รายปีครบทุกหน่วยการเรียนรู้ และทุกชั้นปีจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา

การปฏิบัติตามแผน (D) ครูนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดประสบการณ์ โดยใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การตรวจสอบประเมินผล (C) ครูมีการวัดและประเมินได้ก่ออย่างเป็นระบบที่เหมาะสมและหลากหลาย และมีข้อมูลเชิงพัฒนาการรายบุคคล

การพัฒนาปรับปรุง (A) มีการนำผลประเมินมาวิเคราะห์สาเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาเด็ก และนำมาวางแผนในการพัฒนาเด็ก มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษาจัดให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพระหว่างครูและผู้เกี่ยวข้อง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายระหว่างเพื่อนครู

การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน

การวางแผน (P) มีการระบุเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นค่าเป้าหมายความสำเร็จในเชิงคุณภาพ ๕ ระดับ คือ ยอดเยี่ยม ดีเลิศ ดี ปานกลาง และกำลังพัฒนา

การปฏิบัติตามแผน (D) มีการระบุวิธีพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างเป็นระบบตามเป้าหมาย การพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

การตรวจสอบประเมินผล (C) มีผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การบรรลุตามเป้าหมายด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การพัฒนาปรับปรุง (A) มีการนำผลประเมินคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไปพัฒนาผู้เรียน โดยการนำผลจากการประเมินในปีที่ผ่านมา และผลจากการชี้แนะในการนิเทศ กำกับ ติดตามมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีการนำเสนอผลประเมินคุณภาพผู้เรียนกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) การแลกเปลี่ยนกับผู้ปกครอง รายงานและ

เปิดเผยผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

การวางแผน (P) มีการวางแผนการดำเนินการในแต่ละปีการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม

การปฏิบัติตามแผน (D) มีการนำแผนการดำเนินการไปใช้ดำเนินการตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่วางไว้ โดยระบุวิธีการดำเนินงาน การประเมินผล และผลการดำเนินงาน และมีการรายงานผลการดำเนินงาน

การตรวจสอบประเมินผล (C) มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผน มีการเปรียบเทียบกับเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้ และมีการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การพัฒนาปรับปรุง (A) มีการนำผลประเมินการบริหารจัดการของสถานศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขในปีการศึกษาต่อไป และกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต มีการประชุมผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน ของสถานศึกษาและรับฟังข้อเสนอแนะในการดำเนินงานทุกปีการศึกษา และจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้หน่วยงานต้นสังกัด

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวางแผน (P) ครูมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้รายปีครบทุกรายวิชาและทุกชั้นปี มีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

การปฏิบัติตามแผน (D) ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

การตรวจสอบประเมินผล (C) มีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบโดยใช้เครื่องมือ วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม มีข้อมูลเชิงพัฒนาการรายบุคคล และการประเมินในภาพรวม

การพัฒนาปรับปรุง (A) มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียน มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ระหว่างครูและผู้เกี่ยวข้อง

บทสรุป

ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 (COVID-19) สถานศึกษาจึงต้องวางแนวทางการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อที่จะสื่อสารกับนักเรียน เปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นที่บ้าน โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนและครูเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจ (Assure) ได้ว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและที่สังคมต้องการได้

การศึกษาระดับปฐมวัย

การพัฒนาปรับปรุง มีการนำผลประเมินมาวิเคราะห์สาเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาเด็ก และนำมาวางแผนในการพัฒนาเด็ก มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษาจัดให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพระหว่างครูและผู้เกี่ยวข้อง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายระหว่างเพื่อนครู

การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาปรับปรุง มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียน มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ระหว่างครูและผู้เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 23 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา.

(เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก หน้า 3).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรับรองการกระจาย

อำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ทวีพริ้นท์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2555). **แนวคิดทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). **กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Barnard, C.I., (2005). **The functions of the executive**. Boston:Harvard University Press.
- Lunenburg, F.C., & Ornstein, A. C. (2011). **Educational Administration Concepts and Practices**. New York: Thomson Learning.
- Campbell R.F. & Corbally. J.E. & Nystrand. R.O., (2009). **Introduction to educational administration**. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon
- Deming, W. Edwards (1986). **Out of the Crisis**. MIT Press.
- Duangchurn, P. (2020). **Journal of Arts Management**, 4(3), 783-795. [In Thai]
- Kimbrough & Nunnery. (2008). **Education Administration**. 3nded New York: Mcmillan.